

Hnízdění luňáka hnědého (*Milvus migrans*) ve středním Polabí

L.Urbánek

Luňák hnědý patří v Čechách mezi velmi ojedinělé hnízdivce. Podle Černého (in Hudec, Černý 1977) je doloženo vlastně pouze hnízdění roku 1970 na Velkém Tisém. Častěji se však vyskytuje v době hnízdění v některých oblastech Čech (Pardubicko, okolí Kutné Hory, Ústí n. L., na Třeboňsku a Jindřichohradecku). Mezi tato území patří i střední Polabí.

Zprávy o pozorování luňáka hnědého v okolí Poděbrad uvádí již Frič (1872, 1903), ale od počátku tohoto století až do 70. let konkrétní údaje chybí. 4.4.1972 byl zjištěn u Třebestovic (Nový), 7.3.1976 na Labi u ústí Cidlina, 14.5.1976 pár u rybníků Bučice a Lohovský nedaleko Rožďalovic. Tento pár se později zdržoval u rybníka Vražda v Nouzově až do 13.6., pravděpodobně však nehnízdil.

Roku 1978 byl autor upozorněn J. Plzákem na pravidelný výskyt luňáků hnědých v SPR Žehuňský rybník a Žehuňská obora. Ještě téhož roku 27.8. bylo pozorováno dobře létající mládě u obce Stará Bář nedaleko Žehuňského rybníka.

V roce 1979 se od 13.5. zdržoval pár dospělých ptáků v těsné blízkosti rybníka stále na stejném místě v „Severní zátoce“ na soliterní vrbě křehké (*Salix fragillis*). Již předchozí zimu zde bylo obeznáno staré vrání hnízdo. Pár nebyl rušen až do 10.6., kdy byla provedena kontrola. V hnízdě ve výšce 12 m bylo nalezeno jedno poškozené vejce, zřejmě spárem nešetrně nasednuvšího ptáka. Hnízdo nebylo přistavováno – vnější průměr 44 cm. Průměr kotlinky 19 cm, hloubka kotlinky 8,5 cm. Výstelku tvořily čerstvé zelené rostliny (převážně *Carex riparia*, *Glyceria* sp.) a igelitový sáček od mléka. Pod hnízdem byl ve větvích zapleten pruh igelitu asi 1,5 m dlouhý a 15 cm široký. Vejce o rozměrech 54,8 x 43,8 mm bylo odebráno a uschováno jako doklad. Staří ptáci se v okolí zdržovali až do 22.7., hnízdo však zůstalo prázdné.

Popisované hnízdění je neobvyklé jednak zahrnutím luňáků na osamoceném stromě na břehu rybníka (nejbližší souvislý lesní porost je vzdálen cca 500 m – Žehuňská obora), a dále tím, že hnízdo nebylo vůbec přistavováno, ale pouze vystýláno během hnízdění. Důvodem byla pravděpodobně možnost velmi snadné obživy. Hladina rybníka během května a června dosti kolísala a vždy po opadnutí vody zůstaly břehy a přilehlé louky posety mršinami ryb, převážně kaprů. V blízkosti hnízdě byla rovněž početná kolonie racků chechtavých; ulovení mladých racků však nebylo pozorováno, třebaže se často zdržovali přímo pod sedícími luňáky.

L i t e r a t u r a

Frič, A., 1872: Práce zoologického oddělení přírodovědného prozkoumání Čech. Obratlovci země České. Praha. (Pracovní výtisk s rukopisnými poznámkami – knihovna zoolog. Kateder PřF-UK).

Frič, A., Vávra, V., 1903: Výzkumy zvířeny ve vodách českých V. Výzkum Labe a jeho starých ramen. Praha.

Hudec, K., Černý, W., 1977: Fauna ČSSR. Ptáci 2. Praha.